

LA CRUEL I ABSURDA EUROPA DEL NOSTRE TEMPS

Res queda a l'atzar en el cinema del romanès Radu Jude, un cinema en el qual, fins i tot en pel·lícules com la que ens ocupa –de plans fixos i un verisme proper al documental, i rodada amb un iPhone en tot just deu dies–, cadascuna de les seves decisions estètiques està plena de pistes i referències que generen una rica intertextualitat.

La primera pista la trobem ja en el títol, *Kontinental '25*, una picada d'ullet directa a *Europa '51* (1952), de Roberto Rossellini, el cartell de la qual veiem en un bar en un moment de la pel·lícula de Jude. Si en el film de Rossellini Ingrid Bergman interpretava a una dona de classe alta afectada pel suïcidi del seu fill, del dolor del qual intenta escapar ajudant a gent necessitada, a *Kontinental '25* –guanyadora de l'Os de Plata al Millor Guió en la passada Berlinale–, Orsolya Ionescu, una secretària judicial hongaresa, ha de bregar amb la culpa que li genera el suïcidi d'un sense llar al qual acaba de desallotjar del soterrani d'un edifici del centre de Cluj que ha estat comprat per un fons voltor. D'altra banda, és en el cognom de la protagonista, el qual comparteix amb el dramaturg romanès Eugène Ionesco –un dels pares del teatre de l'absurd– on trobem la segona pista. El gènere de l'absurd en la literatura dramàtica sorgeix a la fi dels anys 40 del segle passat a conseqüència de la crisi moral i humana fruit dels horrors de la II Guerra Mundial, que va posar en dubte els valors ètics del continent europeu. La situació de l'Europa actual que ens presenta aquí Jude és molt semblant: la d'un continent en crisi, devorat en aquest cas pel neoliberalisme, que ha oblidat les bases de la seva fonamentació ètica i immers en el que, potser, d'aquí a uns anys es considerarà la III Guerra Mundial.

El plantejament del film és similar al dels dos anteriors del realitzador (*No esperis massa de la fi del món*, Premi Especial del Jurat en Locarno en 2023, i *Un polvo desafortunado o porno loco*,

KONTINENTAL '25

País: Romania, 2025

Direcció: Radu Jude

Guió: Radu Jude

Intèrprets:

Eszter Tompa, Gabriel Spahiu

Gènere: Drama, comèdia

Durada: 109 min

Idioma: Romanès

Subtítols: Català

No recomanada per a menors de 16 anys

Os d'Or en el Festival de Berlín de 2021): la relació de l'individu amb la societat contemporània, les seves contradiccions i la seva crueltat. En el cas de *Kontinental '25*, veiem com aquesta crueltat és exercida contra les persones sense llar en el moment actual de feroç especulació immobiliària que, en un grau o un altre, ens afecta a tots i a totes. Aquí, l'individu que s'enfronta amb impotència als mals de la societat contemporània és la citada Orsolya, interpretada per Eszter Tompa (Premi AISGE a Millor Actriu en el Festival de Gijón), la qual descriu de manera obsessiva una vegada i una altra al llarg de la pel·lícula el suïcidi de l'home sobre el qual pesava l'ordre del desallotjament.

Qui era una persona invisible en els seus últims anys de vida per qualsevol qui passés pel carrer, aconsegueix irònicament la visibilitat després de la seva mort, quan surt a la llum que es tractava d'un exatleta que, per una lesió, va veure frustrada la seva carrera esportiva, acabant al carrer alcoholitzat i sense recursos. En fer-se pública la notícia, Orsolya comença a ser víctima d'un linxament en xarxes socials, encarnant-se en la seva figura i en la seva condició d'immigrant hongaresa. L'odi entre romanesos i hongaresos, fruit, en gran part, de la unificació de Transsilvània amb Romania després de la I Guerra Mundial, sobrevola el film. Aquesta qüestió ens condueix a altres dos temes fona-

mentals de la pel·lícula: el de la moltes vegades arbitrària divisió de les nacions, i el de l'auge actual dels nacionalismes i l'extrema dreta a Europa. Orsolya, sumida en la culpa, es replanteja la seva vida i cerca la redempció –igual que la protagonista d'*Europa '51*– intentant ajudar a gent necessitada. Així mateix, busca refugi en la religió i alleugeriment moral en les converses que manté amb un exestudiant al qual va fer classe quan era professora i qui la il·lustra amb lliçons bàsiques de filosofia Zen (cadascú sobreviu com pot).

El món que ens presenta Jude és absurd i tràgic, gairebé esperpèntic, el d'una societat maquillada que no vol veure (ni oïr) a aquells les vides dels quals s'han vist truncades i que el sistema aparta sense pudor. Aquesta caricatura del nostre món, que no necessita artificio perquè és una caricatura en si mateixa, es presenta ja des de l'inici de la pel·lícula quan veiem al pobre exatleta vingut a menys passejant per un parc temàtic poblat de dinosaures mecànics i muntat en un telecadira penjat d'un fil –com ho està la seva pròpia existència–, o barallant-se amb un gos robot mentre intenta agafar aigua d'una font.

Per tot el que s'ha dit, podem parlar també del film com un retrat de la ciutat contemporània europea en el qual, tant els edificis històrics com els brutalistas (que evoquen la història i el passat de Transsilvània i avui es reserven al turisme) o les edificacions dels suburbis (als quals són relegats els ciutadans corrents) i els solars en vies de construcció, són protagonistes de la pel·lícula. Una pel·lícula que, malgrat la seva estètica documental, té un esperit distòpic. La distopia de no poder, en un món suposadament ric i civilitzat, accedir a un habitatge digne, un dels drets fonamentals establerts en les bases d'ordenament jurídic de tots els països europeus. La distopia que ens expulsin de les nostres cases amb el fi que en elles es construeixin hotels de luxe, com Kontinental. La distopia de la qual tots i totes en som víctimes i botxins al mateix temps. Que la nostra ànima europea és venuda al millor postor, en tots els sentits.

Carolina Martínez-López

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona